FİLM

4

TÜRK FİLM ARŞİVİ YAYINI

MART 1971

Judy Garland

FİLM DERGİSİNİN 4. SAYISINI VE 1970-71'İN 4. GÖSTERİ PROGRAMINI MÜZİKAL FİLİMLERE AYIRDIK.BU GÖSTERİYİ İKİ NEDENLE DÜZENLEDİK;HEM BU GÜNE DEK TÜRKİYE'DE BÖYLE TOPLU BİR MÜZİKAL FİLİMLER GÖSTERİSİ YAPILMAMIŞ OLMASI,HEM DE GÖRECEĞİMİZ FİLİMLERİN BÜYÜK BİR KISMI 5 YILLIK TELİF HAKKI SÜRESİNİ DOLDURDUĞU VE ULUSLARARASI ANLAŞMALARA GÖRE ÇOK YAKINDA İMHA EDİLECEĞİNDEN, BUNDAN SONRA DA YAPILAMIYACAĞI İÇİN...

FİLM,BİR İKİ SAYI SONRA ARŞİV'DEN, TÜRK VE DÜNYA SİNEMASINDAN HABERLER VERERERK, GEREK İÇERİĞİ YÖNÜNDEN VE GEREKSE SAYFA YÖNÜNDEN ÇOK DAHA ZENGİN OLACAK VE BÜTÜN TÜRKİYE'YE DAĞITILACAKTIR.

SAMİ ŞEKEROĞLU

Sahibi ve Yayın Yönetmeni:	Sami Şekeroğlu
Yazı İşleri Sorumlu Yönetmeni:	Bülent Erkmen
Bu sayıdaki yazıları hazırlayan:	Emre Çağatay
Dizgi:	Gülden Eruzun
Fotoğraf ve Ofset filimleri:	Film Arşivi Ofset Laboratuarı
Baskı:	Film Arşivi Ofset Matbaası
Baskı tarihi:	8 Mart 1971
Fiatı:	3 TL (üyeler için 1,5 TL)
Yönetim yeri:	Türk Film Arşivi Devlet Güzel Sanatlar Akademisi
Fındıklı/İstanbul	Telefon: 49 77 97/9

MÜZİKAL FİLİMLER

"Dünya bir sahnedir"
W.SHAKESPEARE

"Sahne bir eğlence dünyasıdır"
"BAND WAGON"/MINELLI

Hollywood sinemasının tek amacı ve tartışılmaz yeteneği eğlendirici olmaktı.Uzun bir süre Hollywood filimlerini sinema seyircilerinin gözünde rakipsiz bırakan bu özelliğin en belirgin örnekleri müzikal filimler oldu.Kaynakları operetler ve Broadway'ın ünlü müzikal oyunları olan danslı şarkılı filimler salgını sesli sinemanın ilk yıllarından itibaren Hollywood'u sardı.

Müziği, dansı, eğlenceyi,toz pembe bir dünya görüşünü biraraya getiren, gerçek dünyayı kendine özgü bir yumuşatmaya uğratan ve genellikle hepsi birbirine benzeyen sayısız filimde,basit bir koro şarkıcısının,sesinin güzelliği sayesinde, şöhrete ulaşması gibi prototip konular üzerinde çeşitlemeler yapılıyordu. Bu güzel sesli kız da hemen hemen her filimde Betty Grable idi.Hollywood 1933 yılında 37,1943 te 65 tane müzikal ihraç etmişti. Milyonlarca insan Judy Garland'ın Bing Crosby'nin, Ginger Rogers, Betty Grable, Cyd Charisse, Fred Astaire, Gene Kelly'nin dansedip şarkı söylemesini seyretmeye koşuyordu.

Hollywood,Broadway'den ödünç aldığı müzikal türüne yeni bir biçim vermeye başladı.Judy Garland'ın sevimli canlılığı, Minelli, Donen ve Kelly'nin filimleri,müzikal türünü Broadway baskısından,sahne gösterisinin cıvık duygusallığından kurtardı.Bir zamanlar bacaklarını hep birlikte kaldırıp indiren bir dizi yarı çıplak kız göstermekle yetinirken giderek daha sinematografik koreografiler düzenlenmeye,oyuncular sokaklarda,otobüslerde,yeraltı geçitlerinde dansetmeye başladılar dans ve şarkı sırf perdeye aktarılmış sahne gösterisi olmaktan çıkıp hikayenin ayrılmaz parçaları ve yeni bir anlatım yolu olarak kullanıldı.

Fred Astaire, Gene Kelly gibi sa natçılar, birçok insanın dilleriyle anlatmaya çalıştığını ayaklarının ritmiyle anlatma yeteneğine sa hiptiler.Böylelikle salt sinema mü zikali doğmuş oluyor ve 1950'lerde müzikaller altın çağlarını yaşıyor lardı.
Ne var ki yeni bir kitle haberleşmesi aracı,televizyon,Hollywood'un eğlendiricilik tekeline son verince,Hollywood bir süre kendi kabuğu na çekildi ve yeni açılış yolları aradı.Müzikaller de diğer Holly wood ürünleri gibi değişen anlayış ve zevk şartlandırmalarına ayak uy durmak zorundaydı.

Geniş perdeli,bol bütçeli üstün ya pımlarla insanları televizyonun kü çük ekranından koparmaya çalışan ve artık adımını daha temkinli atmak zorunda olan Hollywood tekrar, denenmiş ve tutulmuş Broadway müzi kallerini ihtişamlı uyarlamalarla, perdeye aktarmaya başladı.Müzikallerin ilk çağlarında olduğu gibi Hollywood-Broadway işbirliği başla mış, özgün Hollywood müzikalleri devri kapanmıştı.Sonuç gene Hollywood'un lehine oldu.Broadway'in mü ziği,Hollywood'un sevilen oyuncula rının yüzüne monte ediliyor,milyon lar harcanarak yapılan filimler Hollywood'un cebine milyonlar dolduruyordu.
ROSE MARIE, THE KING AND I, CARMEN JONES,CARROUSEL gibi uyarlamaların uyandırdığı ilgi WEST SIDE STORY ile uç noktasına eriştı. MY FAIR LADY,THE SOUND OF MUSİC,THE UNSINKABLE MOLLY BROWN, STOP THE WORLD I WANT TO GET OFF,FUNNY GIRL gibi müzikaller,o zamana kadarkilerin sınırlarını aşıp,Anglo-Amerikan ülkelerin dışında da gişe rekorları kırmaya başlamışlardı. Yeni formül de tutmuş,Hollywood eğlendiricilik niteliğini yeniden kazanmasını bilmişti. □□

BİR YILDIZ DOĞUYOR

A STAR IS BORN

sen:Moss HART,müz:Ray HEINDORF,koreografi:Richard BARSTOW, kost:Irene SHARAFF, dek:Malcolm BERT,fot:Sam LEAVITT(technicolor,cinemascope) oyn:Judy GARLAND,James MASON,yap:WARNERS 1954

George Cukor "sarhoş bir aktör eskisi tarafından keşfedilip, ünlü bir şarkıcı olan genç kız" hikayesini kullanarak Hollywood müzikallerinin en tipik örneklerinden birini yapmıştır.BİR YILDIZ DOĞUYOR, kulağı ve gözü etkileyen güzel müzikal numaralarının yanısıra,dramatik yönüyle, Cukor'ın rengi ve geniş perdeyi kullanışındaki titizlikle de müzikal filimler tarihinin en olgun örnekleri arasındadır ve herşeyden önce Judy Garland'ın filmidir..." Judy Garland başlıbaşına bir dünyadır:bazen kambur bir ihtiyar gibi durur, ama gözleri ışıldayıp, dudaklarından ezgiler dökülünce içine bir şeytan girer, her yanından dişi çekicilik akar; siyah çorapları ve kısa gömleğiyle baştan aşağı canlılık ve cazibe haline gelir..." □□

KOMİK KIZ

FUNNY GIRL

yön:William WYLER,sen:Isobel LENNART,müz:Jule STYNE,dek:Gene CALLAGNAN,fot:Harry STRADLING, (technicolor,panavision),oyn:Barbra STREISAND

Ömer ŞERİF yap:RASTAR/COLUMBIA 1968

40 yıla yakın yönetmenlik hayatında ilk müzikal filmini yapan William Wyler; müziğin,filmin dramatik yapısının üstüne çıkmadığı bir müzikal filim yapmaya gayret etmişti Sonuç BEN-HUR gibi soğuk ve kişiliksiz bir filim, salt ihtişam gösterisi değil,Wyler'ın damgasını taşıyan,ikinci yarıdaki duygusal sahnelerde bile,cıvıklığa düşmeden hikayesini ilgiyle izlettiren bir filim oldu.Herbert Ross'un dans düzenlemeleri, New York limanının havadan görünümünden başlayıp, Fanny nin yakın planında biten helikopter çekimleri gibi görüntü zenginlikleri ve ilk sinema deneyini yapan Barbara Streisand'ın Hollywood un en son "ses-yıldızı" olduğunu ispatlayan gücüyle FUNNY GIRL son zamanların en başarılı müzikalleri arasına girmiştir. □□

İPEK ÇORAPLAR

SILK STOCKINGS

yön:Rouben MAMOULIAN,müz:Cole PORTER, dans düzeni:Eugene LORING, Hermes PAN, oyn:Fred ASTAIRE,Cyd CHARISSE,Janis PAIGE,yap:M.G.M.1957

Başrolünü Greta Garbo'nun oynadığı Lubitsch'in NINOTCHKA'sının müzikal uyarlaması olan İPEK ÇORAPLARı 1947'nin ünlü müzikali SUMMER HOLLIDAY'in yönetmeni Rouben Mamoulian ile besteci Cole Porter yapmışlardı.

Cyd Charisse,Fred Astaire ve Janis Paige'in formlarının zirvesinde danslarıyla süslenen filimde,Peter Lorre'un dansedip-söylediği "Sibirya",Janis Paige'in "seten-ipek"oyunu ve Astaire-Paige ikilisinin"Stereofonik Ses"adlı nükteli dans-şarkı gösterileri müzikal filimler tarihinin hiçbir zaman unutulmayan numaraları arasındadır. □ □

GIGI

yön:Vincente MINELLI, sen.-şarkı sözleri:Alan Jay LERNER, Colette'in romanından, müz:Frederick LOEWE, dek-kost:Cecil BEATON, fot:Joseph RUTTENBERG(metrocolor,cinemaScope), oyn:L.CARON,M.CHEVALIER,L.JOURDAN yap:M.G.M. 1958

MEET ME IN ST LOUIS, ZIEGFELD FOLLIES,YOLANDA AND THE THIEF,AN AMERICAN IN PARIS,BRIGADOON,KISMET... ve Minelli'nin müzikal filimler türündeki son başarısı GIGI oldu.

GIGI, ritmi ve atmosferiyle müzikal filim, hiciv ve alaycılığıyla komedi, insanla çevresi arasındaki çatışmayı yansıtması bakımında da dramdır.
Çocukluktan olgunluğa geçen GIGI, MY FAIR LADY'nin Eliza Dolittle'ı gibi,kendini birden aristokrasinin içinde bulur ve Minelli ortaya çıkan gülünç durumları başarıyla kullanarak aristokrasinin alaylı bir portresini çizer. □ □

BATI YAKASININ HİKAYESİ

CAN-CAN

yön:Walter LANG, müz:Cole PORTER, oyn:Shirley MacLAINE, Maurice CHEVALIER, Frank SINATRA, Louis JOURDAN yap:SUFFOLK-CUMMINGS 1959

Cole Porter'in müziğine rağmen CAN CAN başarılı bir filim olamamıştır Porter'in sahne müzikalini perdeye uyarlarken orijinal oyundaki güzel müzikli numaraların birçoğu alınmamış;Frank Sinatra'nın şarkılarının yumuşak tonu ve Mac Laine'in dansları dışında filmin ilginç yönü kalmamıştır. □ □

WEST SIDE STORY

yön:Robert WISE,Jerome ROBBINS,sen:Ernest LEH MAN, fot:Daniel L.FAPP(technicolor,panavision 70 mm), müz:Leonard BERNSTEIN, dans düzeni:Je rome ROBBINS,dek:Boris LEVEN,tanıtma yazıları Saul BASS, oyn:Natalie WOOD, Richard BEYMER, Russ TAMBLYN,Rita MORENO,George CHAKIRIS yap:R.WISE MIRISCH/SEVEN ARTS.1961

FUNNY FACE'den sonra yapılan en güzel müzikal olan WEST SIDE STORY yeni müzikal-üstün yapımlar çığırı nın öncüsü oldu. Aslı Shakespeare in ROMEO İLE JULIET'i olan aynı adlı Broadway müzikalinden uyarlanan filim akrobatik dans düzenlemeleriyle, teknik imkanların bir kat daha etkili hale getirdiği müziği ve harici dekorları ustalıkla kullanan hareketli anlatımıyla bütün dünyada inanılmaz bir ilgi çemberi yarattı.

Arthur Laurents ve Robbins,Shakespeare'i Broadway'e uygularken oyu na çerçeve olarak New York'un yoksul batı yakasındaki ırk çatışma sını seçmişlerdi.Oyunun-ve filmintemeldeki amacının ırk sorunuyla ilgisi olmamasına rağmen R.Wise, Porto-Riko'luların "Amerika" şarkı sını belirgin bir hicivle çekmeyi başarmıştı. Başlangıçtaki dans ve iki çetenin ölümle biten kavgaları filmin diğer ilginç bölümleri arasındadır. □□

BYE BYE BIRDIE

yön:George SIDNEY, sen:Irving BRECHER, Michel STEWART'ın oyunundan,müz.yön:Johnny GREEN,şarkılar:Charles STROUSE,Lee ADAMS, dans düzeni: Onna WHITE,Tom PANKO,fot:Joseph BIROC,(technicolor,panavision),dek:Arthur KRAMS, oyn:Janet LEIGH-Dick Van DYKE,Ann MARGRET,Bobby RYDELL, Ed SULLIVAN yap:Fred KOHLMAR 1963

Hollywood'un Broadway'le işbirliğini tekrardan denediği yeni müzikaller çağında, BYE BYE BIRDIE, sahne müzikalinin sinematografik yollarla nasıl daha canlı,daha etkili olabileceğini ispatlıyan en iyi örneklerdendir.Sidney, filim boyunca birbirini izleyen neşeli ve akıcı müzikal numaralarla Amerikan gençliğini, Elvis Presley ve diğer pop şarkıcılarını alaya alır. □□

MY FAIR LADY

yön:George CUKOR, sen:Alan Jay LERNER, müz: Frederick LOEWE, dans düzeni:Hermes PAN, fot: Harry STRADLING (technicolor,s.panavision 70) dek.kos:Cecil BEATON, oyn:Audrey HEPBURN, Rex HARRISON, Stanley HOLLOWAY,Gladys COOPER, Wilfrid Hyde WHITE yap:WARNER BROS 1963

Bernard Shaw'un PYGMALION adlı piyesi üzerine yapılan müzikli oyunun uyarlaması olan MY FAIR LADY, yer yer "filme alınmış tiyatro" hareketsizliğindeki sahne düzenlemelerine rağmen,dekorları,giysileri, Harry Stradling'in mükemmel fotoğrafları ve Audrey Hepburn'un narin güzelliğiyle eğlendiricilik görevini başarıyla yerine getiren bir filim oluyordu.Cukor A STAR IS BORN, LES GIRLS ve LET'S MAKE LOVE'da olduğu gibi, bu filminde de baş kişisinin gözlerimizin önünde değişip, yeni bir çehre kazanmasını ve riyor...Viktorya çağı İngilteresinde taşra kızının aristokrat hiyerarşiye ayak uydurma zorluklarından doğan komik durumlar ve Shaw un dil oyunları filmin sürükleyici yönleri... □□

KOMİK YÜZ

FUNNY FACE

yön:Stanley DONEN,sen:Leonard GERSHE,müz:Leonard GERSHE,George GERSHWIN,dans düzeni:Eugene LORING,Fred ASTAIRE,görüntü danışmanı:Richard AVEDON, fot:Ray JUNE(technicolor), dekor: Hal PEREIRA,oyn:Fred ASTAIRE,A.HEPBURN, M.AUCLAIR yap: PARAMOUNT, 1956

Bir modaevi fotoğrafçısıyla,modeli arasında gelişen aşkı anlatan basit bir konuyu sevimli ve zekice buluşlarla dolu bir müzikal filim haline sokmak ancak Hollywood tipi müzikallerin ustası Donen'in yapabileceği bir iştir.Donen kişileri nin ilişkilerini mümkün olduğu kadar duygusallığa kaçmadan işlemeye çalışmış,etkili bir ezgi-ritm bera berliği sağlamasını,Paris görünümlerini başarıyla kullanmasını bilmişti.

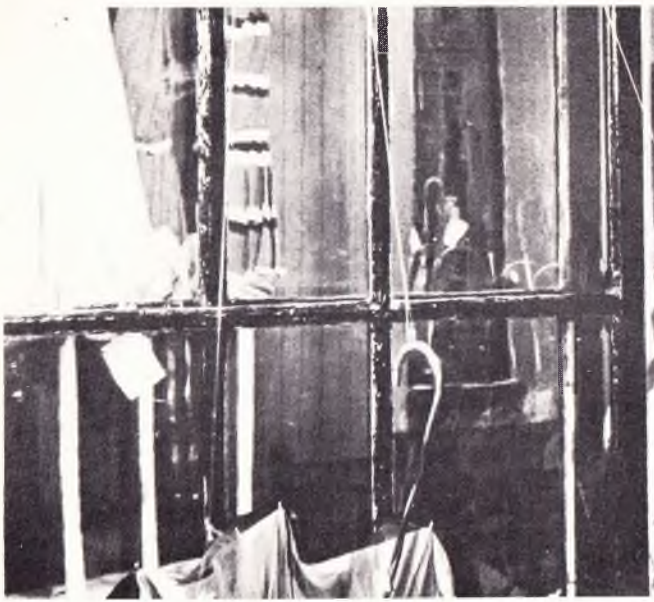
KOMİK YÜZ'ün bir diğer başarılı yönü de zamanında, hatta bugün bile, Amerikan sinemasında çekilen en güzel görüntülü filimlerden biri olmasıdır. □ □

YORUCU GÜNÜN AKŞAMI

A HARD DAY'S NIGHT
yön:Richard LESTER, sen:Alun OWEN,fot:Gilbert TAYLOR,müz.yön:George MARTIN, şarkılar: John LENNON,Paul McCARTNEY,oyn:John LENNON,Paul Mc CARTNEY, George HARRISON, Ringo STARR,Wilfred BRAMBELL yap:UNITED ARTISTS 1964

Richard Lester'in ünlü popüler müzik topluluğu "The Beatles" ile yaptığı A HARD DAY'S NIGHT kısa bir süre içinde milyonlarca gencin sevgilisi haline gelen Liverpool lu dört delikanlının bir günlerini anlatan basit bir belge filmi hava sını taşıyor.Lester film şarkıları nı hiç mübalağaya kaçmadan bir televizyon konseri hazırlığı içine yerleştiriyor ve geleneksel müzikallerin düzenlenmiş dans sahneleri yerine,dört genci tarlalarda de li gibi koşuşturuyor.
Lester'in herşeyden önce anlatmak istediği;basının,televizyonun şart landırma yöntemleriyle bir efsane haline gelen bu dört delikanlının da herkes gibi olağan insanlar oldukları... □□

LES DEMOISELLES

CHERBOURG ŞEMSİYELERİ

LES PARAPLUIES DES CHERBOURG

sen-yön:Jacques DEMY, müz:Michel LEGRAND,fot: Jean RABIER(eastmancolor), dek:Bernard EVEIN, oyn:Catherine DENEVUE(Génèvieve), Nino CASTEL NUOVO(Guy), Anne VERNON(anne), Marc MICHEL(Ro land) yap:MAG BODARD FR.1963

ROCHEFORT'LU KIZLAR

LES DEMOISELLES DES ROCHEFORT

sen-yön:Jacques DEMY,müz:Michel LEGRAND, kore ografi:Norman MAEN, fot:Ghislain CLOQUET(east mancolor), oyn:Catherine DENEVUE ,François DOR LEAC,Jacques PERRIN, Gene KELLY, Danielle DAR RIEUX,George CHAKIRIS,Michel PICCOLI FR.1965

"Evrensel olan tek sorun aşktır, ben filimlerimde güzel müzik, güzel sinema ve güzel renklerle aşktan başka hiçbir problemi olmayan insanların hikayelerini anlatmak istiyorum"(!) Jacques DEMY

Hollywood'un dışında yapılan müzikli filimler içinde-Amerikan geleneğinin dışına pek çıkmayan İngiliz müzikallerini saymazsak-en ilginç denemeler Fransız Jacques Demy'nin filimleri oldu. Demy, CHERBOURG ŞEMSİYELERİ'nde Michel Legrand'ın da yardımıyla yeni bir müzikal film tarzını araştırıyor ve bütün filmin diyaloglarını ezgiyle verenek bir "opera film" yapıyordu. Demy yapay, sulusepken duygusal evrenin etkisini kuvvetlendirmek için Cherbourg sokaklarını boyatmış ve müzik-renk uyuşumunu sağlamaya çalışmıştı. Demy'nin ikinci müzikal filmi daha az duygusal ve daha çok hareketliydi. DEMOISELLES DES ROCHE FORT ile, Demy tipi müzikal, opera filminden çok operet-film olmaya yaklaşıyor, Amerikan Müzikalinin Fransızlaşmış yorumu haline geliyordu. □ □

MÜZİKAL FİLİMLER

8 mart ptesi 16.3o, 19.oo	İPEK ÇORAPLAR/ SILK STOCKINGS Fred Astaire, Cyd Charisse	metrocolor-cScope	ROUBEN MAMOULIAN ABD 1957
9 mart salı 16.3o, 19.oo	MY FAIR LADY Audrey Hepburn, Rex Harrison	technicolor-panavision	GEORGE CUKOR ABD 1964
12 mart cuma 16.3o, 19.oo	BİR YILDIZ DOĞUYOR/ A STAR IS BORN Judy Garland, James Mason	technicolor-cScope	GEORGE CUKOR ABD 1954

AKADEMİ KÜLTÜR ŞENLİĞİ

15 mart ptesi 16.3o, 19.oo	BİTMEYEN YOL Fikret Hakan, Selma Güneri	DUYGU SAĞIROĞLU TÜRKİYE 1965
16 mart salı 16.3o, 19.oo	SIRADAN FAŞİZM/ OBIKNOVENNIY FAŞIZM	MIHAIL ROMM SSCB 1965
19 mart cuma 16.3o, 19.oo	KAÇAKLAR/ THE CHASE Marlon Brando, Jane Fonda	ARTHUR PENN ABD 1965
20.3o	AÇIK OTURUM: "TÜRKİYE'DE SİNEMA, SANSÜR SORUNU, DEVRİM SİNEMASI"	
22 mart ptesi 16.3o, 19.oo	POTYOMKİN ZIRHLISI/ BRONENOSETZ POTYOMKIN	S.M.AYZENŞTAYN SSCB 1925
23 mart salı 16.3o, 19.oo	KANAL T.Izevska, T.Janezcir	ANDRZEJ WAJDA POLONYA 1957

MÜZİKAL FİLİMLER

26 mart cuma 16.3o, 19.oo	CHERBOURG ŞEMSİYELERİ/ LES PARAPLUIES DES CHERBOURG Catherine Denevue, Nino Castelnuovo	eastmancolor	JACQUES DEMY FRANSA 1963
29 mart ptesi 16.3o, 19.oo	BATI YAKASININ HİKAYESİ/ WEST SIDE STORY Natalie Wood, Richard Beymer	technicolor-panavision	JEROME ROBBINS-ROBERT WISE ABD 1961
30 mart salı 16.3o, 19.oo	KOMİK YÜZ/ FUNNY FACE Fred Astaire, Audrey Hepburn	technicolor-vistavision	STANLEY DONEN ABD 1956
2 nisan cuma 16.3o, 19.oo	ROCHEFORT'LU KIZLAR/ LES DEMOISELLES DES ROCHEFORT C.Denevue, Françoise Dorleac, Gene Kelly	eastmancolor	JACQUES DEMY FRANSA 1965
5 nisan ptesi 16.3o, 19.oo	YORUCU GÜNÜN AKŞAMI/ A HARD DAY'S NIGHT The Beatles, Wilfred Brambell		RICHARD LESTER İNGİLTERE 1964
6 nisan salı 16.30, 19.00	BYE BYE BIRDIE Janet Leigh, Ann Margret	technicolor-panavision	GEORGE SIDNEY ABD 1963
9 nisan cuma 16.3o, 19.oo	GIGI Leslie Caron, Maurice Chevalier	metrocolor-cScope	VINCENTE MINELLI ABD 1958
12 nisan ptesi 16.3o, 19.oo	CAN-CAN Frank Sinatra, Shirley MacLaine	technicolor-cScope	WALTER LANG ABD 1959
13 nisan salı 16.3o, 19.oo	KOMİK KIZ/ FUNNY GIRL Barbra Streisand, Ömer Şerif	technicolor-panavision	WILLIAM WYLER ABD 1968

* "AKADEMİ KÜLTÜR ŞENLİĞİ" FİLİM GÖSTERİLERİ, DEVLET GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ ÖĞRENCİ DERNEĞİ İLE ORTAKLAŞA DÜZENLENMİŞTİR.

KOMİK YÜZ

